

2022-05-16
Karlstads universitet
Diarienummer HS 2022/727

Bedömargruppens rapport Trekloverutvärdering kluster 23 Karlstads universitet

Huvudområde	Examensnivåer
Musik	Högskole- kandidatexamen

Bedömargrupp kluster 23

Ordförande, extern bedömare, Luleå tekniska universitet	Jan Berg
Utvärderingsansvarig, Karlstads universitet	Mona Persson Aronsson
Bitr. utvärderingsansvarig, Linnéuniversitetet	Dan Alkenäs
Bitr. utvärderingsansvarig, Mittuniversitetet	Jan Lundgren
Extern bedömare, Göteborgs universitet	Åsa Stjerna
Arbetslivsrepresentant, Oda Studios	Selen Özan
Studentrepresentant, Karlstads universitet	Mia Börjes Björklund
Studentrepresentant, Linnéuniversitetet	Molly Sandberg
Studentrepresentant, Mittuniversitetet	Line Alfredsson

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	2
2 Inledning	2
3 Huvudområde Musik.....	3
3.1 Sammanfattning och reflektioner	3
3.2 Slutsatser och rekommendationer	3
3.2.1 Konstnärlig högskoleexamen	3
3.2.2 Konstnärlig kandidatexamen	13
4 Bilaga, valda examensmål	22

1 Sammanfattning

Bedömargruppen har inom huvudområde haft två olika utbildningsprogram att granska, en som ger konstnärlig högskoleexamen, samt en som ger konstnärlig kandidatexamen. Iakttagelserna skiljer sig mellan dessa utbildningar.

För båda utbildningarna kan konstateras att de har goda förutsättningar för måluppfyllelse och att de har ett gott stöd inom lärosätet. De har dock utmaningar i kopplingen mellan den konstnärliga praktiken och områdets teoretiska grunder, samt hur de relaterar till relevant forskningsanknytning. För den konstnärliga högskoleexamen är bristerna tydliga såväl i detta avseende, som för värderingsförmåga och förhållningssätt. Därutöver finns ett antal ytterligare rekommendationer.

2 Inledning

Bedömargruppen har utgått från de anvisningar som gäller för utbildningsutvärderingar inom Treklöversamarbetet. Uppdraget innefattar att utgå från ett urval av mål från Högskoleförordningen (HF), samt specifika bedömningskriterier. Vad gäller HF:s mål hade bedömargruppen att själv välja totalt tre mål. Informationskällorna har utgjorts av ett urval av självständiga arbeten, självvärdering, förteckning över lärarkompetens, samt intervjuer med lärare, ledning och studenter. Bedömargruppens medlemmar har arbetat individuellt med materialet och sedan har gruppen som helhet diskuterat fynden innan slutsatserna formulerats skriftligt.

De självständiga arbetena har fördelats så att flera bedömare läst varje enskilt lärosätes arbeten. De tre utvalda målen (framgår av bilaga, avsnitt 4) inom kunskap och förståelse (K), färdighet och förmåga (F), samt värderingsförmåga och förhållningssätt (V), har i sin tur delats upp i flera delmål som bedömts vart och ett, t ex mål K kan ha delmål K1, K2 och K3. Uppdelningen framgår av tabell 2 och 3 för respektive utbildning. De omdömen som avgivits har kodats enligt tabell 1.

Tabell 1

Omdöme	Beskrivning	Kodning i tabell
3	Mycket hög måluppfyllelse	3
2	Hög måluppfyllelse	2
1	Bristande måluppfyllelse	1

3 Huvudområde Musik

3.1 Sammanfattning och reflektioner

Huvudområdet har många positiva ingående delar. Utbildningarna förefaller fokusera på studenternas lärande och ge användbara kunskaper och färdigheter och har gott stöd från ledningen. Båda utbildningarna uppvisar i olika grad en otydlig forskningsanknytning. Stöd för det akademiska skrivandet finns i huvudsak utanför den egna ämnesmiljön, vilket kan vara problematiskt. Behov föreligger också av att fler lärare genomgår högskolepedagogisk utbildning. Det föreligger också tydliga skillnader mellan utbildningarna, varför huvudområdet inte enkelt kan sammanfattas som en enhet.

3.2 Slutsatser och rekommendationer

Bedömargruppen rekommenderar ett antal åtgärder som skiljer sig mellan de bedömda utbildningarna: se vidare för varje examen nedan.

3.2.1 Konstnärlig högskoleexamen

Måluppfyllelse

Tabell 2. Måluppfyllelse självständiga arbeten.

Arbete nr	Mål: Kunskap och förståelse			Mål: Färdighet och förmåga		Mål: Värderingsförmåga och förhållningssätt		
	K1	K2	K3	F1	F2	V1	V2	V3
1	2	1	2	2	2	2	1	1
2	3	1	2	2	2	2	1	1
3	2	1	1	2	2	2	1	1
4	2	1	2	2	2	2	1	2
5	2	1	2	2	Går ej att utläsa	1	1	1

K1: visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kännedom om områdets praktiska ...

K2: ... och teoretiska grund,

K3: samt kunskap om och erfarenhet av metod och processer inom området

F1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen skapa, förverkliga och uttrycka egna konstnärliga idéer...

F2: ...och genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar,

V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen reflektera över konstnärliga, ...

V2: samhällseliga...

V3: och etiska aspekter.

Bedömargruppens kommentarer – självständiga arbeten

I samtliga arbeten förekommer brister, dels i kännedom om områdets teoretiska grund, dels i förmåga att reflektera över samhällseliga aspekter. I fyra av fem uppsatser förekommer brister i förmåga att reflektera över etiska aspekter. Vad gäller områdets teoretiska grund är kopplingen mellan denna och arbetena bristfällig, bland annat genom att få eller inga referee-granskade referenser används och att kopplingen mellan påståenden i arbetena och teorin är svag. Vad gäller förmåga att reflektera över samhällseliga och etiska aspekter består bristerna i att frågeställningarna inte behandlas i arbetena. Inget arbete uppfyller samtliga mål.

Kommentarer utifrån bedömningskriterier

3.2.1.1 Förutsättningar för måluppfyllelse och säkerställande av utvecklings- och förbättringsarbete

Bedömning: *Utbildningen har goda förutsättningar för måluppfyllelse och säkerställande av utvecklings- och förbättringsarbete, genom ett relevant helhetsupplägg och god stöttning från universitetsledning. Trots att förutsättningarna finns konstateras dock omfattande brister i utbildningens självständiga arbeten, och därmed uppfyllandet av examensmålen.*

Programmet har fördelat 69 % av de 120 högskolepoängen på konstnärliga studier inom musikproduktion och låtskrivande, inklusive ett självständigt arbete motsvarande 15 hp. Stort fokus läggs vid kreativt skapande, från idé till slutlig produktion. Övriga hp fördelas på studier inom entreprenörskap och musikbransch, om musikaktörer, ekonomiska flöden, affärs- och marknadsföring samt kommunikation med branschrepresentanter. I självvärderingen uttrycks att de nationella examensmålen uppfattas genomsyra utbildningens alla kurser. Merparten av utbildningens kurser innefattar reflekterande, beskrivande, redogörande och/eller värderande moment som examineras. Utöver kursplaner finns studiehandledningar för varje kurs, innefattande information för studentens studier. Utifrån underlaget uppfattas att ämnesmiljön har god stöttning från universitetsledning, både i fråga om ambition och ekonomi. Det framgår att universitetet satsar på miljön, och erbjuder medel att söka och erhålla vad gäller exempelvis utvecklingsprojekt, undervisning, forskning och utrustning.

Utvecklings- och förbättringsarbete genomförs utifrån en modell där en verksamhetsberättelse skrivs, innefattande redogörelser för programaktiviteter, programinformationstillfällen, programutveckling samt studentinflytande. Miljön gör också en SWOT-analys, där programmets styrkor, svagheter, möjligheter och hot lyfts fram. Verksamhetsberättelsen ligger sedan till grund för utvecklings- och förbättringsarbete inom programmet.

Bedömaregruppen uppfattar sammanfattningsvis att programmets helhetsstruktur ger goda förutsättningar för måluppfyllelse av examensmål. Vi uppfattar det som positivt att universitetsledning på ett tydligt sätt stöttar utbildningen. Trots att förutsättningarna verkar finnas konstaterar bedömaregruppen dock omfattande brister i utbildningens självständiga arbeten, och därmed uppfyllandet av examensmålen. Med utgångspunkt i granskade självständiga arbeten gör vi bedömningen att programledning måste utreda hur undervisningen beträffande teoretisk grund, samt etiska och samhällseliga aspekter inom ämnesområdet kan utvecklas och förbättras i växelverkan med den konstnärliga praktiken .

3.2.1.2 Undervisningen ska fokusera på studenters lärande

Bedömning: *Utbildningen fokuserar i huvudsak på studenters lärande genom utbildningens uppläggning i stort och lärarnas engagemang, men uppvisar dock påtagliga brister beträffande relationer mellan teoretisk grund och konstnärlig praktik, hur dessa perspektiv samverkar till en helhet, samt hur studenter erbjuds möjligheter till förberedelse inför självständiga arbeten.*

Studenterna lotsas under det första året in i studierna genom tät handledning och stor andel lärarledd tid. En målsättning är att studenter skall kunna bygga upp en stadig teknisk, musikalisk och hantverksmässig grund. År två är undervisningen mer baserad på projekt och case. Studenter får bland annat i uppdrag att skriva och producera mot en viss målgrupp eller ett visst sammanhang, med syfte att utveckla studenternas självständighet inför en framtida konstnärlig yrkesroll. Genomgående får studenter i uppdrag att lyssna till varandras arbeten och ge feedback. Lärare uppfattas av bedömaregruppen vara intresserade och lyhörda för att hålla sig uppdaterade med den musiktekniska utvecklingen, och föra in den i undervisningen. Det förekommer också aktiviteter där studenter ges möjlighet att visa upp sin musik. År två innefattar också ett självständigt arbete motsvarande 15 hp. Då minimikravet för självständigt arbete i en högskoleexamen är 7,5 hp signalerar utbildningen att det självständiga arbetet har en hög prioritet.

Utbildningen uppfattas bestå av tre centrala delar – låtskapande, musikteknik samt branschkunskap. Det framgår att ett huvudfokus vid utbildningen ligger på skapande och den konstnärliga processen, samt de tekniska moment som presenteras under utbildningens gång. Bedömaregruppen uppfattar att dessa moment av kursledning

och lärare får en högre prioritet än områdets teoretiska grund som i samband med det självständiga arbetet sköts av externa lärare. Det framgår inte tydligt hur interna och externa lärare gemensamt arbetar för att kommunicera en helhetssyn beträffande teoretiska och praktiska kunskaper som studenter förväntas utveckla inom utbildningen. Ansvar för att utveckla teoretisk kännedom och akademiskt skrivande uppfattas av bedömargruppen att till stor del läggas på studenter. Här skall exempelvis nämnas att det framgår att studenter förväntas vända sig till universitetsbiblioteket för att få hjälp med akademiskt skrivande. Bedömargruppen bedömer att detta har en negativ påverkan på den naturliga växelverkan mellan akademiskt reflekterande och konstnärlig praktik och därmed helhetssyn beträffande studenters lärande, som de förväntas utveckla inom utbildningen.

Trots utbildningens höga prioritering av det självständiga arbetet (15 hp) anser bedömargruppen vidare balansen mellan konstnärlig produktion och skriftliga uppgifter problematisk, då det framgår att lärare har svårt att bedöma vilka krav de skall ställa på studenter för att skapa balans mellan konstnärlig produktion och akademiskt skrivande. Det har också framkommit vid utvärderingar att studenter upplever sig vara oförberedda på det skriftliga arbetet – något som bedömargruppen tolkar kunna förklara utfallet av granskningen av självständiga arbeten. I självvärderingen förklaras detta bero på att studenter: "är fokuserade på det konstnärliga skapandet vilket gör att de inte tar tillvara de chanser de får inom kurser att öva på sitt akademiska skrivande och den konstnärliga analysen."

Utiifrån underlaget tolkar bedömargruppen att studenter upplever mängden av akademisk skrivande vara omfattande och problematiskt för studenterna, då de inte upplever sig vara helt förberedda för det teoretiska, akademiska skrivandet. Bedömargruppen ser emellertid andra tänkbara orsaker till studenters upplevelser av bristande förberedelse, varför utbildningsmiljön uppmanas att djupare utreda frågan, samt vidtar åtgärder för att öka studenternas möjligheter att förbereda sig inför det självständiga arbetet.

Bedömargruppen uppfattar sammanfattningsvis att programledning måste utreda hur relationer mellan teoretisk grund och konstnärlig praktik kan tydliggöras för studenter, samt hur miljö kan skapa en tydligare helhetssyn beträffande teori och praktik. Vi bedömer också att programledning bör säkerställa att studenter under programmets olika kurser på tydligt sätt förbereds för och stöttas under det avslutande självständiga arbetet.

3.2.1.3 Undervisningens innehåll och form ska vila på vetenskaplig/konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Bedömning: *Utbildningen vilar huvudsakligen på beprövad erfarenhet och konstnärlig grund, men integrerar inte i tillräcklig grad dessa med områdets teoretiska grund och relevant forskningsanknytning.*

Utifrån självvärdering och intervjuer uppfattas att det inom utbildningen finns en omfattande samlad teknisk och konstnärlig kompetens som gör det möjligt att bedriva undervisning utifrån beprövad erfarenhet. Bedömargruppen konstaterar att lektorer är anställda på konstnärlig grund och saknar forskarutbildning. Vi kan från intervju konstatera att forskningsanknytningen i utbildningen är svag och mestadels handlar om muntlig information. Studenter har *erbjudits* ta del av forskningsresultat via seminarier snarare än att den utgör naturlig del av utbildningen. Bedömargruppen ser en problematik med forskningsanknytning på frivillig basis. Risken är att de missar en stor del av den forskningsanknytande grunden som de behöver inom en högskole/kandidatutbildning.

Bedömargruppen noterar att inga formella krav ställs på handledare för självständiga arbeten. Detta bedöms vara problematiskt, då ett handledarskap utan formella krav på erfarenheter i akademiskt skrivande inte garanterar att studenter kan få den hjälp de behöver, något som också syns genomgående i de granskade självständiga arbetena.

Utifrån självständiga arbeten konstateras brister beträffande studenters uppvisade förmågor att relatera till teoretiska perspektiv, diskutera etiska och samhällseliga aspekter, samt hur dessa områden relaterar till studenters praktiska arbete. Vad gäller områdets teoretiska grund är kopplingen mellan denna och arbetena bristfällig, bland annat genom att få eller inga referee-granskade referenser används och att kopplingen mellan påståenden i arbetena och teorin är svag.

Utifrån bedömning av självständiga arbeten, intervjuer liksom i självvärderingen uppfattar bedömargruppen osäkerhet kring både själva förståelsen av området liksom och det praktiska närmandet av forskning på konstnärlig grund: det vill säga konstnärlig forskning. I nuläget uppfattar vi att de undervisande lärarna inte till fullo kan relatera till forskning på konstnärlig grund — något som i sin tur förs vidare till studenter på utbildningen. En orsak kan vara att konstnärlig forskning fortfarande är ett ungt fält, och samtidigt redan gett upphov till ett stort landskap av konstnärliga tillvägagångssätt, metoder och traditioner.

Bedömagruppen utgår från Vetenskapsrådets beskrivning av konstnärlig forskning i vår bedömning: "Konstnärlig forskning är praktikbaserad och omfattar alla konstarter. Forskningsresultaten gestaltas i både konstnärliga verk och textbaserade metareflekationer. Konstnärlig forskning ger kunskap om och utvecklar komplexa skapande processer; den prövar och vidareutvecklar metoder, teoretiska begrepp och materialiteter; den undersöker och fördjupar förståelsen av konstens fältspecifika möjligheter och utmaningar, samt hur konsten, ofta i samverkan med andra discipliner, bidrar till en ökad kunskap om de stora samhällsfrågorna."¹

Metoder för att kritiskt tillgodogöra sig konstnärliga kunskaper – exempelvis förmåga att abstrahera och konceptualisera – uppfattas av bedömagruppen vara bristfälliga inom utbildningen. Vi menar att i en konstnärlig universitetsutbildning måste det *kritiska* perspektivet ses som det centrala, det vill säga att konstnären utifrån ett kritiskt perspektiv, undersöker – utifrån konstnärens praktikbaserade perspektiv – olika sätt aspekter sitt områdes konstnärliga villkor. Detta kräver en förståelse för vad kritiska metoder kan vara och hur dessa kan användas som nycklar och verktyg i studentens eget arbete och akademiska reflekterande som redan från början av utbildningen ingår som integrerad central, produktiv del av utbildningen. I nuläget tenderar detta, som tidigare nämnts, att läggas ut på externa handledare som isolerad del av utbildningen.

Sammanfattningsvis uppfattar bedömagruppen att programledning måste utreda hur utbildningen på tydligt sätt anknyter till relevant forskning, och hur det kan säkerställas att studenter får hjälp med att, utifrån ett kritiskt förhållningssätt, kunna använda relevanta teorier och metoder inom forskning för att undersöka aspekter i sitt konstnärliga utövande.

3.2.1.4 De som är verksamma i utbildningen ska ha aktuell/relevant högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens

Bedömning: *Utbildningsmiljöns lärare betraktas ha en hög kompetens inom konstnärlig och musikteknisk praktik. Emellertid är den totala kompetensen vad gäller genomgången utbildning i formell högskolepedagogik bristfällig.*

Enligt självvärdering har flera av lärarna musiklärarexamen. Inom kollegiet anges finnas en lång erfarenhet av undervisning inom grundskola, gymnasium, folkhögskola samt högskola. Dessa erfarenheter betraktas av bedömagruppen som styrkor inom ett didaktiskt perspektiv. Vi ser vidare lärarnas konstnärlig verksamhet

¹<https://www.vr.se/om-vetenskapsradet/organisation/amnesrad-rad-och-kommitteer/kommitten-for-konstnarlig-forskning.html>, hämtad 20220221.

som en tillgång, då denna kompetens kan inspirera samt ge studenterna en inblick i det framtida arbetslivet.

Enligt underlaget har endast ett fåtal lärare formell högskolepedagogisk kompetens – 1 av 10 lärare har genomgått högskolepedagogisk kurs. Lärosätet uppger att en process har startats för att åtgärda detta.

Sammanfattningsvis uppfattar bedömargruppen att den totala kompetensen vad gäller genomgången utbildning i formell högskolepedagogik är bristfällig. Vi menar därför att institutionsledning bör säkerställa möjligheter för lärare inom programmet att genomgå högskolepedagogisk utbildning.

3.2.1.5 Utbildningen ska vara användbar för studenter och samhället

Bedömning: *Trots att utbildningen är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, är den akademiskt reflekterande grunden bristfällig vilket påverkar utbildningens användbarhet såväl för den profession som utbildningen vänder sig till, som ur ett bredare samhällsligt perspektiv.*

Som tidigare nämnts har utbildningen identifierat tre centrala beståndsdelar – låtskrivande, produktion och bransch – vilket bedömargruppen anser vara en relevant och välbetänkt väg att gå. Bedömargruppen uppfattar att utbildningens huvudfokus ligger på det konstnärliga producerandet och att studenter efter examen förväntas ha en bred kompetens inom ämnet.

Bedömargruppen konstaterar att det efter utbildningen är få alumner som får fast anställning inom branschen. Många beslutar sig för att arbeta med något som ger en stadig månadsinkomst och delar sin tid med en karriär inom musikproduktion på sidan av. En del studenter jobbar med närliggande fält till musikproduktion och inriktar sig mer på ljudproduktion, som podcasting eller ljudteknik. En alumniundersökning av två utexaminerade programkullar som gjorts för den aktuella självvärderingen visar att några tidigare studenter har gått vidare till andra utbildningar inom musikproduktion. Flera studenter uppger i undersökningen att de skriver och producerar musik som sin huvudsakliga syssla, medan andra gått vidare mot andra yrkesval eller utbildningar. Studenters möjligheter till nätverkande, och till att hålla sig ajour med dagens musikliv, lyfts också fram i relation till utbildningens samhällsnytta.

Bedömargruppen uppfattar att utbildningen främst förbereder studenter för frilansande verksamhet. Vi uppfattar att programmet är utformat utifrån studentens framtida tänkbara behov inom en förhållandevis omfattande, bred och oförutsägbart

musikbransch. Kurser relaterade till branschkunskap erbjuder möjligheter för studenter att stärka den personliga kopplingen till musik i samhället.

Det framgår av underlaget att miljön avser att bygga på den tvååriga utbildningen med ett tredje år. Bedömargruppen vill därför påpeka att vid utbyggnad till ett tredje år och en förmodad kandidatexamen är det speciellt viktigt att beakta de observationer som bedömargruppen gjort, framför allt vad gäller integration och balans mellan områdets teoretiska grund och praktik, samt en vikten av en relevant forskningsanknytning. Vi bedömer vidare att det är centralt att det redan från början och kontinuerligt under utbildningens gång i samtliga moment skapas växelverkan mellan konstnärlig praktik och akademisk reflektion.

Bedömargruppen uppfattar sammanfattningsvis att utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i det kommande arbetslivet. Vi bedömer därför att strategiska insatser måste göras för att öka studenters kunskap och förståelse i form av kännedom om den teoretiska grund som huvudområdet utgår från.

3.2.1.6 Studenterna ska ha inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen²

Bedömning: *Utbildningen erbjuder goda möjligheter för studentinflytande.*

Enligt självvärderingen har kollegiet en vilja och ambition att alltid ge studenterna möjlighet att bidra med synpunkter. Bedömargruppen uppfattar att det finns god möjlighet för studenter att ge synpunkter kring utbildningen och föreslå hur arbetsbördor kan utjämnas, dels i fråga om formella forum som programråd, dels i spontana möten mellan studenter och lärare. Vi uppfattar det som att lärare är positiva och lyhörda till att förändra utbildningen i linje med studenters synpunkter. Bland annat har studenter haft möjlighet att påverka upplägg i kurser och uppdateringar av hård- och mjukvara.

I de utvärderingar som skickas ut till studenter, och där de får möjlighet att lämna synpunkter, har deltagandet varit lågt. Bedömargruppen anser att en högre svarsfrekvens är ett viktigt mål och att lärosätet bör vidta åtgärder för att få upp den.

² Här skall nämnas att student-respondent i musikproduktion inte deltog vid intervjun.

Sammanfattningsvis uppfattas programmet erbjuda goda möjligheter för studenter att ha inflytande och påverka utbildningen. Vår bedömning är dock att utbildningen ytterligare bör stärka studentinflytande genom att utreda hur svarsfrekvensen i samband med kursvärderingar kan förbättras.

3.2.1.7 I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv mellan män och kvinnor vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande

Bedömning: Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande. Mentorsprogrammet betraktas som ett gott exempel inom ett jämställdhetsarbete. Emellertid behöver jämställdhetsperspektiv på ett tydligt sätt integreras i kursplaner.

Generellt uppfattar bedömargruppen institutionens arbete med diskussioner, enkäter och undersökningar angående jämställdhet som något som högskoleledningen och lärarna tar på allvar och aktivt arbetar för. Vid intervjuer med institutionen framkommer det att fokus främst berör könsfördelningen bland de som ansökt, och de som antagits till utbildningen. Bedömargruppen vill därutöver peka på de interna aspekterna som berör jämställdhetsfrågor och representation inom kursupplägg, material och innehåll, fördelning inom lärarkollegiet och tillsättandet av externa resurser, allmän resursfördelning samt den generella inställningen och strävan efter utveckling och självgranskning inom ämnet. Under intervju framgår exempelvis att utbildningsledning vid verksamhetsberättelser och koppling mellan kurser och utbildningsmål ("matris-skrivning") har uppmärksammat att jämställdhetsperspektiv inte framgår i kursplaner. Utbildningsledningen arbetar därför med att se över kursmaterial och musikexempel utifrån ett jämställdhetsfokus. Bedömargruppen menar att detta i sin tur handlar om att avsätta resurser (tid, utbildning, kompetens) för att lärarkåren aktivt och kontinuerligt ska kunna uppdatera sin kunskap vad gäller relevant litteratur och repertoar samt andra åtgärder (t ex val av gästlärare) som breddar representation.

Bedömargruppen ser det som positivt att universitetet stöttar med resurser i fråga om kompetens och finansiering för att förebygga jämställdhetsarbete. Vi ser vidare startandet av ett mentorprogram för kvinnliga samt icke-binära studenter på programmet som ett positivt initiativ att påverka och förhöja jämställdhet inom musikbranschen.

Sammanfattningsvis ser bedömargruppen positivt på de insatser som gjorts i fråga om jämställdhet, men bedömer att utbildningen bör utreda hur jämställdhetsperspektivet ytterligare kan stärkas, vad gäller integrering i kursplaner, litteratur och repertoar, samt representation inom lärarpersonalen.

Slutsatser och rekommendationer

Är bra – goda exempel

- Positivt intryck av utbildningens helhetsupplägg
- Stöd från ledning
- God infrastruktur
- Mentorprogram

Bör åtgärdas

- Jämställdhetsperspektiv behöver integreras i kursplaner.
- Frigöra resurser som höjer lärarnas kompetens att uppdatera relevant litteratur och repertoar som breddar jämlikhetsperspektivet.
- Säkerställ möjligheter till högskolepedagogisk utbildning för lärare.
- Utveckla studenters möjligheter till att förbereda sig inför det självständiga arbetet, samt till att få hjälp i akademiskt skrivande inom det aktuella ämnesområdet, och inte vara beroende av aktörer utanför program-miljön, exempelvis bibliotekets skrivhjälp.
- Arbeta proaktivt för att stärka svarsfrekvens i kursvärderingar.

Måste åtgärdas

- Då samtliga självständiga arbeten uppvisar brister beträffande områdets teoretiska grund, samt hur denna grund relaterar till den konstnärliga praktiken, måste strategiska insatser göras för att öka studenters kunskap och förståelse vad gäller kännedom om områdets teoretiska grund.
- Då samtliga, respektive övervägande av, de självständiga arbetena uppvisar brister beträffande etiska respektive samhällsliga aspekter måste strategiska insatser göras för att öka studenters kunskap och förståelse inom dessa båda områden.
- Insatser måste göras för att säkerställa att utbildningen har relevant forskningsanknytning

Vid eventuell övergång till en treårig utbildning:

Bör åtgärdas

- Vid övergång till treårig utbildning behöver beaktas hur utbildningen kan säkerställa att studenter på ett tydligt sätt kan uppfatta en helhet beträffande akademisk reflektion och konstnärlig praktik, samt erbjudas förbättrade möjligheter (jämfört med i dagsläget) till att förbereda självständiga arbeten.

3.2.2 Konstnärlig kandidatexamen

Måluppfyllelse

Tabell 3. Måluppfyllelse självständiga arbeten.

Arbete nr	Mål: Kunskap och förståelse				Mål: Färdighet och förmåga			Mål: Värderingsförmåga och förhållningssätt		
	K1	K2	K3	K4	F1	F2	F3	V1	V2	V3
1	3	3	2	2	2	2	Går ej att utläsa	3	3	2
2	2	2	2	2	2	2	Går ej att utläsa	2	1	1
3	3	1	2	2	3	3	Går ej att utläsa	3	2	1
4	3	3	2	2	3	3	Går ej att utläsa	3	2	3
5	3	2	2	2	2	3	Går ej att utläsa	3	1	1

K1: visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets praktiska...

K2: och teoretiska grund

K3: kunskap om och erfarenhet av metod och processer

K4: samt fördjupning inom området.

F1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen självständigt skapa, förverkliga och uttrycka egna idéer,

F2: identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningsmässiga problem...

F3: samt genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar,

V1: visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga,

V2: samhällseliga...

V3: och etiska aspekter

Bedömagruppens kommentarer – självständiga arbeten

I mer än hälften av arbetena förekommer brister i förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta etiska aspekter genom att arbetena inte innehåller några sådana bedömningar eller, som i ett fall, att bedömningarna är bristfälliga. Två av arbetena uppfyller alla mål. Inget arbete har brister i mer än två mål. För två mål, kunskap och förståelse om huvudområdets praktiska grund och förmåga att göra bedömningar med hänsyn till konstnärliga aspekter, håller arbetena mycket hög kvalitet.

Kommentarer utifrån bedömningskriterier**3.2.2.1 Förutsättningar för måluppfyllelse och säkerställande av utvecklings- och förbättringsarbete**

Bedömning: *Utbildningen har goda förutsättningar för måluppfyllelse och säkerställande av utvecklings- och förbättringsarbete, genom ett relevant helhetsupplägg och god stöttning från universitetsledning. Dock uppfattas bedömningsmatris för utbildningens måluppfyllelse vara svårtolkad, och att det förekommer brister i självständiga arbeten beträffande uppfyllande av examensmål.*

Programmet har fördelat 75 % av de 180 högskolepoängen på konstnärliga studier inom huvudinstrument och ensemble, inklusive ett självständigt arbete motsvarande 15 hp. Dessutom tillkommer en valfri kurs tillgänglig att söka inom hela universitetets kursutbud och alltså inte endast musikrelaterad kurs, där studenten ges möjlighet att fördjupa eller bredda sig. 12,5 % av högskolepoängen berör teoretiska studier inom ämnet "musikkunskap".

I självvärderingen framgår att teoretiska kurser innefattar Musikteori (Satslära, Gehörlära), Musikhistoria och Musikbranschens villkor. Enligt bedömningsmatrisen för kandidatutbildningen bedöms måluppfyllelse i relation till examensmål enligt följande beteckningar:

- I = färdigheterna i målet inkluderas implicit och delvis, och/eller introduceras mer explicit
- F = färdigheterna förstärks och examineras delvis
- E = målet examineras

I bedömningsmatrisen kan utläsas att flertalet mål examineras enligt beteckningen "E" vilket av bedömagruppen tolkas som att målet examineras i sin helhet, det vill säga inte delvis genom att färdigheter byggs på och förstärks. Detta innebär att förhållandevis stora mål examineras i samtliga kurser, vilket betraktas vara problematiskt.

Utifrån underlaget uppfattas att ämnesmiljön har god stöttning från universitetsledning, både i fråga om ambition och ekonomi. Det framgår att universitetet satsar på miljön, och erbjuder medel att söka och erhålla vad gäller exempelvis utvecklingsprojekt, undervisning, forskning och utrustning. Bedömargruppen ser det som en välbetänkt strategi att finansiera doktorandutbildning för anställd lärarpersonal, och på så sätt höja miljöns forskningskompetens.

Utvecklings- och förbättringsarbete genomförs utifrån en modell där en verksamhetsberättelse skrivs, innefattande redogörelser för programaktiviteter, programinformationstillfällen, programutveckling samt studentinflytande. Miljön gör också en SWOT-analys, där programmets styrkor, svagheter, möjligheter och hot lyfts fram. Verksamhetsberättelsen ligger sedan till grund för utvecklings- och förbättringsarbete inom programmet. I självvärderingen skrivs fram att de synpunkter som framkommer från studenter i samband med formella och informella samtal och möten.

Bedömargruppen uppfattar sammanfattningsvis att programmets helhetsstruktur ger goda förutsättningar för måluppfyllelse av examensmål. Vi uppfattar det som positivt att universitetsledning på ett tydligt sätt stöttar utbildningen. Dock uppfattas beteckningar i målmatrix vara svårtolkade, även om dessa är desamma som används generellt av fakulteten/universitet. Vi menar därför att en översyn av målmatrixen bör göras.

3.2.2.2 Undervisningen ska fokusera på studenter lärande

Bedömning: *Utbildningen har ett starkt fokus på att utbilda studenter utifrån deras egna kunskaper och färdigheter, samt erbjuder valmöjligheter att påverka lärprocessen. Dock uppfattas att relationer mellan teoretisk grund och konstnärlig praktik kan stärkas. Utbildningen behöver förtydliga relationen mellan etiska perspektiv enligt examensmål och examination av självständiga arbeten.*

Utbildningen har ett starkt fokus på studenter lärande beträffande det musikaliska utövandet och kunskapsutvecklingen på det egna instrumentet. De har stor möjlighet att påverka val av repertoar och fördjupningsområden inom instrumentet. Miljön har också gott om övningsrum och högkvalitativa instrument där studenter kan praktisera sitt musikaliska lärande. Det framgår vid intervjun att studier i mångt och mycket handlar om studenten själv, där målet är att hen skall bli en bättre musiker. Studenter anser att utbildningen ger möjligheter till utveckling inom ett brett område kopplat till programmet. Kurser som presenteras för studenten upplevs relevanta, och de valmöjligheter som finns i kurserna uppges, när instruktioner är tydliga, skapa en

positiv inställning till inlärnin g och utövning hos studenterna. Vid tillfällen har dock dessa kurser med valmöjligheter setts som förvirrande hos studenter då struktur och ramar att hålla sig till ej varit tillräckliga.

Som tidigare nämnts berör den teoretiska grunden musikteoretiska och musikhistoriska perspektiv. Det framgår inte huruvida studenter får undervisning i teoretiska perspektiv som exempelvis relaterar till kritisk reflektion kring eget lärande och musikalisk utveckling (till exempel övningsprocesser och -strategier). Under det akademiska skrivandet hänvisas studenter att själva söka referenser. Initialt undersöks tidigare studentarbeten. Liksom i Musikproduktionsprogrammet framkom via intervjuer med lärare och studenter, att studenter hänvisas till biblioteket på MHI för att få hjälp med akademiskt skrivande. Vi uppfattar att ett förhållandevis stort ansvar läggs på studenten att med hjälp av bibliotekets skri varhandledning få hjälp med det akademiska skrivandet. Här uppfattar vi det vara oklart i vilken omfattning biblioteket har tillräckliga ämneskunskaper för att kunna erbjuda den hjälp som inte ingår i kursens ordinarie resurser och om detta ansvar överhuvudtaget kan läggas på student och bibliotek. Vid intervju med student framkommer att studenter bland annat instrueras att det är bra att referera till tidigare självständiga arbeten. I granskade självständiga arbeten har vi uppmärksammat att anknytning till tidigare forskning i förekommande fall argumenteras i relation till studenters självständiga arbeten, och att anknytning till senior forskning saknas. Vi bedömer därför att studenter behöver tydligare hjälp med att söka och identifiera vilken tidigare forskning som kan vara relevant för deras arbeten.

Bedö m argruppen uppfattar sammanfattningsvis att utbildningen har ett starkt fokus på den individuella studenten, dess kunskaps- respektive färdighetsnivå, samt intressen inom respektive instrument. Emellertid bedömer vi att relationer mellan teoretisk grund och konstnärlig praktik kan stärkas inom utbildningen. Som tidigare nämnts bör inom utbildningen förtydligas relationer mellan de etiska perspektiv som är framskrivna i examensmål, och var i utbildningen etiska perspektiv ska examineras, samt om och på vilket sätt de förväntas skrivas fram och bedömas i självständiga arbeten.

3.2.2.3 Undervisningens innehåll och form ska vila på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Bedömning: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar hur kunskapen vilar på konstnärlig grund. Emellertid behöver utbildningen säkerställa att studenter kan få hjälp med akademiskt skrivande inom det aktuella ämnesområdet. Utbildningens koppling till konstnärlig forskning kan också tydliggöras ytterligare.*

Bedömagruppen anser att det finns en mycket hög konstnärlig kompetens inom miljön. Vi ser det också som positivt att övervägande andel av lärare har egen konstnärlig praktik, och att det pågår en process där lärare på olika sätt deltar inom forskningsprojekt. Utifrån lärartabellen kan utläsas att fyra lärare disputerat – två professorer och två lektorer. Professorerna är aktiva i undervisningen och lektorn arbetar som programledare och examinator. Två av de konstnärliga lektorena är även anställda som doktorander med finansiering av universitetet. Emellertid uppfattas att andelen disputerade lärare är förhållandevis låg. Vi konstaterar att teoretiskt inriktade ämnen undervisas av icke-disputerade lärare, vilket betraktas problematiskt gällande säkerställande av att undervisningen har en garanterat tydlig forskningsanknytning. I underlaget uppfattas att teoretiska perspektiv likställs med musikteori och musikhistoria, och att arbete utifrån kritisk teoribildning inte ingår i utbildningen.

Det framgår inte tydligt hur konstnärlig forskning förankras och vidarebefordras inom utbildningen. Vid intervjun framkommer att forskningsanknytningen uppfattas mest knyta an till kollegiet. Studenter har dock möjlighet att närvara vid seminarier där forskning presenteras. Vi uppfattar att studenters medverkan är frivillig, vilket inte garanterar att de tar del av och uppfattar forskning som en del av arbetet, något som bekräftas vid studentintervju. Studentrepresentant uttrycker då bland annat att det självständiga arbetet inte uppfattas som "forskande", utan att det mer handlar om egna tankar och reflektioner. Den intervjuade studenten uttrycker också att hen inte haft kontakt med forskande lärare.

Examinerande lärare av självständiga arbeten måste vara disputerad. De som handleder anges vara doktorander eller lärare med masterutbildning – enligt lärartabell förekommer handledare med magisterexamen.

Metoder för att kritiskt tillgodogöra sig konstnärliga kunskaper – exempelvis förmåga att abstrahera och conceptualisera – uppfattas av bedömagruppen vara bristfälliga inom utbildningen. Vi menar att i en konstnärlig universitetsutbildning måste det *kritiska* perspektivet ses som det centrala, det vill säga att konstnären utifrån ett kritiskt perspektiv, undersöker – utifrån konstnärens praktikbaserade perspektiv – olika sätt aspekter sitt områdes konstnärliga villkor. Detta kräver en förståelse för vad kritiska metoder kan vara och hur dessa kan användas som nycklar och verktyg i studentens eget arbete och teoretiska reflekterande.

Vad gäller etiska perspektiv, så förekommer brister i förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta etiska aspekter i mer än hälften av de självständiga arbetena. Det handlar om att arbetena inte innehåller några sådana bedömningar eller, som i ett fall, att bedömningarna är bristfälliga. Etiska perspektiv är enligt utbildningsledning inte ett krav i självständiga arbeten. Enligt bedömningsmatrix

anges dock att etiska perspektiv examineras i detta arbete. Utifrån detta rekommenderar bedömargruppen också att programledning behöver utreda hur undervisningen beträffande etiska aspekter inom ämnesområdet kan utvecklas och förbättras.

Sammanfattningsvis uppfattar bedömargruppen att utbildningen genom sin utformning och sitt genomförande möjliggör, samt säkerställer genom examination, att studenten vid examen kan visa hur kunskapen vilar på konstnärlig grund vilket också inkluderar det etiska perspektivet. Vi bedömer emellertid att programledning bör utreda hur studenter erbjuds hjälp i akademiskt skrivande inom det aktuella ämnesområdet. Vi bedömer också att programledning på ett tydligare sätt kan synliggöra hur utbildningen är anknuten till forskning.

3.2.2.4 De som är verksamma i utbildningen ska ha aktuell/relevant högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens

Bedömning: *Utbildningsmiljöns lärare betraktas ha en hög kompetens inom konstnärlig praktik. Emellertid är den totala kompetensen vad gäller genomgången utbildning i formell högskolepedagogik bristfällig.*

Som tidigare nämnts finns det en mycket hög konstnärlig kompetens inom miljön. Några av instrumentallärarna samt flertalet lärare inom teoretiskt inriktad undervisning har en instrumental- eller sånglärarutbildning i grunden. Många lärare har lång erfarenhet av musikundervisning på olika nivåer, och av att undervisa vid andra musikhögskolor, nationellt och internationellt. Att arbeta och hålla sig uppdaterad inom forskning och utvecklingsarbete betraktas som kompetenshöjande, och ingår enligt självvärderingen ofta i lärares kompetensutvecklingstid.

Enligt matris är det dock endast ett fåtal lärare (enligt lärartabell 4 av 23 lärare) som har formell högskolepedagogisk kompetens. Lärosätet uppger att en process har startats för att åtgärda detta.

Sammanfattningsvis uppfattar bedömargruppen att den totala kompetensen vad gäller genomgången utbildning i formell högskolepedagogik är bristfällig. Vi bedömer därför att lärosätet bör vidta åtgärder för att höja lärarnas högskolepedagogiska kompetens.

3.2.2.5 Utbildningen ska vara användbar för studenter och samhället

Bedömning: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet.*

Studenter erhåller dels en utbildning som möjliggör studier på avancerad nivå och dels en utbildning som betraktas vara en grund för ett framtida yrkesliv inom orkester- och konsertverksamhet. Utbildningsledningen framhåller målsättningar att utveckla studenters kunskaper och drivkrafter att skapa nya konstnärliga projekt, och att skapa sig egen nisch i musikbranschen. Som goda exempel nämns alumner som skapat en online-plattform för musik, startat en egen musikfestival respektive driver en egen konsertserie. Det förekommer också att alumner kombinerar att undervisa i musik med egen konstnärlig verksamhet. Många studenter fortsätter med studier på masternivå. Här framhålls också arbetet med att bygga upp en framstående och internationellt uppmärksammas miljö för konstnärliga studier, med möjliggörande och genomförande av internationella konstnärliga utbyten. Kursen "Musikbranschens villkor" betraktas vara en viktig grund för att förbereda studenter för yrkeslivet.

Studenter betraktar undervisningen som ett första steg in i "vägen mot musikbranschen", och blir under kursernas gång medvetna om vilka krav som finns för att ta sig vidare efter utbildningen. Det är tydligt att en medvetenhet sprids under utbildningens gång och att de förväntningar som studenterna har på samhället och framtiden läggs på en nivå som gör studentens förväntningar realistiska samtidigt som de främjas och uppmuntras.

Bedömaregruppen uppfattar sammanfattningsvis att utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i det kommande arbetslivet.

3.2.2.6 Studenterna ska ha inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Bedömning: *Utbildningen erbjuder goda möjligheter för studentinflytande. Svarsfrekvensen vid utvärderingar är dock ett problem.*

Bedömaregruppen uppfattar det som att lärare är positiva och lyhörda till att förändra utbildningen i linje med studenters synpunkter. Vi uppfattar att det finns god möjlighet för studenter att ge synpunkter kring utbildningen, dels i fråga om formella forum som exempelvis *programråd, konstnärliga utskott, studentkårssektionens möten, Kau:s studentkår och institutionsrådet*, dels i träffar med programledaren och kursutvärderingar. Lektioner i huvudinstrument genomförs oftast enskilt, vilket möjliggör en dialogbaserad undervisning där studenten har möjlighet att komma till tals. Vid studentintervju framkommer att studenten uppfattar att det finns fasta kurser som måste genomföras, och i vilka studenter inte uppfattas ha möjlighet att påverka undervisningen. Inom flera ämnen uppfattas det dock finnas stor frihet. Studenten kan exempelvis välja repertoar, fokusera på kammarmusik eller annat,

samt också välja till extra fristående kurser vilket i förlängningen kan innebära extra undervisning på instrument eller sång.

Som goda exempel på studenters påverkan uppfattar vi det regelbundna *gemensamma forum* som inrättades utifrån studenters synpunkter. Studenterna har också haft möjlighet att påverka upplägg i ensemblekurser och ackompanjemangs-resurs.

I självvärderingen framgår det att den digitala utvärderingens svarsfrekvens har varit ett återkommande problem i flera år, och att ännu en dipp under pandemin skett. Tack vare det den goda kommunikation universitetet har utöver detta betraktar vi problemet inte som akut, men en utredning om vad underliggande faktorer till denna låga svarsfrekvens är borde genomföras. Det framgår även att studenter som är ensamma utövare på sitt huvudinstrument kan ha svårigheter med att ge ärlig kritik eller feedback på sina individuella kurser, eftersom det är svårt för dem att vara anonyma. Frågan kvarstår om detta är något som öppet har diskuterats med studenter och erkänts som en brist i det existerande systemet. Bedömargruppen föreslår att detta diskuteras öppet med studenter; om studenter uppmuntras och får höra att detta inte är något som ska avskräcka dem kan det vara första steget mot en lösning.

Sammanfattningsvis uppfattas programmet erbjuda goda möjligheter för studenter att ha inflytande och påverka utbildningen. Vår bedömning är dock att utbildningsledning bör utreda hur svarsfrekvensen i samband med kursvärderingar kan förbättras.

3.2.2.7 I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv mellan män och kvinnor vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande

Bedömning: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Bedömargruppen uppfattar institutionens arbete med diskussioner, enkäter och undersökningar angående jämställdhet som relevanta och välbetänkta strategier inom jämställdhetsarbete. Vi ser det som positivt att universitetet stöttar med resurser i fråga om kompetens och finansiering för att förebygga jämställdhetsarbete. Exempel som lyfts är bland annat genomförande av föreläsningar inom frågeställningar som berör jämställdhetsområdet. Utbildningsledningen uttrycker att de uppfattar att det saknas problem beträffande genus och jämställdhet, och att det är lika villkor för alla oavsett kön, ålder, tidigare utbildning eller andra meriter. I underlaget konstateras att två tredjedelar av den undervisande personalen är män. Fördelningen bland gästföreläsare och bland studenter är ungefär densamma.

Utbildningsledning nämner att de arbetar aktivt för en jämställd repertoar inom kurslitteratur och musikalisk repertoar samt att de lyfter och diskuterar frågan med studenterna. Vidare har det framkommit att studenter uppskattar jämställdhetsarbetet, att studenter uttryckt att de upplever en jämn balans avseende kön, samt att de inte blir utsatta för ojämlikhet. Vid studentintervju framkom emellertid att studenten inte kände till seminarium eller samtal angående jämställdhet. Vi ser det som positivt att arbetsprover anonymiseras i samband med antagningsprov, för att säkerställa att proven bedöms utifrån konstnärlig kvalitet.

Sammanfattningsvis ser bedömargruppen positivt på de insatser som gjorts i fråga om jämställdhet.

Slutsatser och rekommendationer

Är bra – goda exempel

- Positivt intryck av utbildningens helhetsupplägg.
- Stöd från ledning och infrastruktur.
- Finansiering av doktorandutbildning för lärare.

Kan åtgärdas

- Relation mellan teoretisk grund och konstnärlig praktik kan stärkas.
- Forskningsanknytningen kan göras tydligare.

Bör åtgärdas

- Arbeta proaktivt för att stärka svarsfrekvens i kursvärderingar.
- Klargöra var i utbildningen hantering av etiska frågor ska examineras.
- Förtydliga hur matrisens beteckningar beträffande måluppfyllelse skall utläsas i relation till examensmål.
- Säkerställa möjligheter till högskolepedagogisk utbildning för lärare.
- Erbjuder hjälp i akademiskt skrivande inom det aktuella ämnesområdet, och inte vara beroende av aktörer utanför program-miljön, exempelvis bibliotekets skrivhjälp.

4 Bilaga, valda examensmål

Mål Konstnärlig högskoleexamen

- **K1–3:** visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kännedom om områdets praktiska och teoretiska grund, samt kunskap om och erfarenhet av metod och processer inom området.
- **F1–2:** visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen skapa, förverkliga och uttrycka egna konstnärliga idéer och genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar.
- **V1–3:** visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen reflektera över konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter.

Mål Konstnärlig kandidatexamen

- **K1–4:** visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets praktiska och teoretiska grund, kunskap om och erfarenhet av metod och processer samt fördjupning inom området.
- **F1–3:** visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen självständigt skapa, förverkliga och uttrycka egna idéer, identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningssmässiga problem samt genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar,
- **V1–3:** visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter